

ZEZEN LARRUA

(Jarraipena)

(S. *Espriu-ren La pell de brau*
Otsalarrek euskaratua)

XVIII

Agian, hain luze eta irtena
den mihi honek
azken isekaz
ardo gehiago nahiko du?
Guk badugu.

Urkatuaren magalpean,
letrazaleak, Sepharad-en,
afaitarako mahaia jartzen genuen,
ospakuntza laket zaigunez
zeren elkarrentzat —urre faltsu hotsa—
hain azkarrak aurkitzen garenez.

Barnetiko almazenetik
ahoraino igotzen dira
sagardoaren ihardunak. Eztiz hori,
arraultzak mintz mehe bat gordetzen du.
Eta maite totelaren aginduzko hitzekin
larrua kentzen dugu.

Begira gaua, denbora sorgor:
haize izpirik ere ez beleta mugitzeko.
Jadanik hortzak ondo zorrozturik
alai egon gindezke.
aldizka parrea, ondo ordaindurik,
burutapen bigunak astakillo gisa.

Hari txarrez matasa ona eginaz
hitz, zer gauza xinplea!
Nahasmenduan ahaleginduz
«bidegabetasuna» «aberastasunetik» bereizten,
kasketaren ñabardura, hain sotil,
non maiz haria galtzen duzularik.

Bihotzetik gaixo dagoanaren ezpainetatik
ikasten dut arima bakarrik hiltzen dela.
Gorputza tentuz. Kontsolaturik sentitzen naiz
aza edo marrazkilu bihurtzeko
edo beharbada zakur hezurrarekin,
nere atsedenaren biharamunean.

Hildakoari abail jakitunez arrazoiak
botatzen dizkiote, adrailu gogorrez.
Baina ni naiz, nire harjoaz,
bidegurutzean noraezekoa
harrigarritzko bidean baiezka, ezezka,
eta beharrezkoa zait joatea.

Gose baretua, beti bezala,
dena keez beteko dugu.
Bazkalondoan, diska aldatuz,
kartetara jokaten dugu. Beti suerterik gabe,
batekoz hornitzen naute, maltzurra irabazle,
txanponak airean, eta tururú.

Galdezka orain
esperantzaren kareak
ea zuritu duen ziega
ilun iguingarrian
arima handia?
Ez, ezin dizugu erantzun.

XIX

Ez zaiguzu galde, ez dezazula jakin nork eman dizunik, zein ez-
[pain
nekatuk mugatzen duen hutsunea, zelan ahoak nekatu gabe
birresaten zituen azken hotzaren hitzak. Gu
beldurraren beldurrez parrezka pailazoari entzutean
arima bakarrik hiltzen dela, haize izpi bat soilik.
Basurdea zart borrokara zakur hortzak zirikatuz
babesik gabeko gauean, zuhaizpean
bakarti, hain biluzik, urkatu honen gelditasunean.
Ai, Sepharad! Argi motelak itzaltzen dira orain
guztiz, gizon handi eta galduak larri-minezko ideen
azken erakustaldi luze bat egiten duen artean
eta poliki-poliki bere ardotan ito.

XX

Urkatuaren ahoa begiratzan dugu.

Guk, birtutetsuok, aztertzen
zentzuz eta errukior zulo ubela.

Zehatz-mehatz, zintzotasunez geldiro.

ildoen jarraian joanaz urkatuaren hitzetatik.

Eta esanaz: «Begira zelan itotzen den arrain handia
ardo iturburuen sakonetan.

Nora joan zen haize izpi hura

oraindik kirats-beltz harrigarria eragintzen zuena?

Zein mendartetik eroan zuen herio alaiak
orbel eta kristalez azken ikasbidez?».

Mendietatik argia jaisten da,

argi gogorra denboraren hegi luzeetatik behera,
eta esku gozakaitz batek putzuan itoarazi.

Orain sabela betetzen dugu olibaz eta gariz

eta isilik ditugun bihotz eta ezpainez,

eta guzia eroango dugu Sepharad-eko eiheretan ehotzera.

Olioa, irina, oinazea eta lanak

senda ditzala Sepharad, errege eskalea, gaixoa.